

11/05

Peněžní prostředky určené na *Program péče o národní kulturní poklad*

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2011 pod číslem 11/05. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Pavel Hrnčíř.

Cílem kontroly bylo prověřit poskytování, čerpání a použití peněžních prostředků určených na *Program péče o národní kulturní poklad*.

Kontrolovaným obdobím byly roky 2007 až 2010, v případě věcných souvislostí též období předcházející a následující.

Kontrola byla prováděna v době od února do října 2011.

Kontrolované osoby:

Ministerstvo kultury (dále jen „MK“),
Národní muzeum (dále též „NM“),
Národní knihovna České republiky (dále též „NK ČR“).

Námítky proti kontrolnímu protokolu, které podalo NM a NK ČR, byly vypořádány vedoucím skupiny kontrolujících rozhodnutím o námítkách. Odvolání proti rozhodnutí o námítkách, které podalo NM, bylo vypořádáno usnesením Kolegia NKÚ.

Kolegium NKÚ na svém I. zasedání, konaném dne 16. ledna 2012,

schválilo usnesením č. 7/1/2012

kontrolní závěr v tomto znění:

I. Úvod

Muzea, knihovny, Národní památkový ústav a další národní kulturní instituce zřizované MK užívají historické budovy, které jsou kulturními památkami, případně národními kulturními památkami, které je nutno s ohledem na jejich stavebně technický stav rekonstruovat. S cílem zajistit systémové řešení rekonstrukce a rehabilitace historických budov vytvořilo MK program č. 134 120 – *Program péče o národní kulturní poklad* (dále též „Program“), který schválila vláda v roce 2006. Program měl být realizován v období let 2006 až 2014 s předpokládanými náklady ve výši 10 323 mil. Kč.

MK je podle ustanovení § 8 zákona č. 2/1969 Sb.¹ kromě jiného ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky. Ve smyslu ustanovení § 3 zákona č. 219/2000 Sb.² je MK organizační složkou státu a účetní jednotkou. Dle zákona č. 218/2000 Sb.³ je MK správcem rozpočtové kapitoly 334 – *Ministerstvo kultury* a správcem Programu.

1 Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky.

2 Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích.

3 Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

NM je příspěvkovou organizací MK vystupující v právních vztazích svým jménem a nesoucí odpovědnost z těchto vztahů plynoucí. V souladu se statutem NM, vydaným MK dne 10. srpna 1994 na základě zákona č. 54/1959 Sb.⁴, vydal ministr kultury zřizovací listinu NM, která nabyla účinnosti dne 29. prosince 2000. NM je největší českou muzejní institucí a vzhledem ke svému rozsahu a významu je považováno za centrální muzejní instituci ČR.

NK ČR je podle statutu Národní knihovny České republiky, vydaného v úplném znění rozhodnutím ministra kultury č. 7/2002 dne 25. února 2002, právnickou osobou – státní příspěvkovou organizací, která může svým jménem nabyvat práv a zavazovat se. NK ČR je v souladu se zákonem č. 257/2001 Sb.⁵ knihovnou s univerzálním knihovním fondem doplněným o specializované fondy a trvale uchovává konzervační a historický fond.

Ke kontrole byly pro svůj význam a objem finančních prostředků vybrány dva podprogramy týkající se rekonstrukce objektů NM a rekonstrukce a revitalizace NK ČR. Kontrola byla zaměřena zejména na fázi přípravy investic, proces zadávání veřejných zakázek a na fázi realizace u objektů, které již byly v době kontroly realizovány. Kontrola byla podrobena činnost MK jakožto správce Programu a postup investorů coby příjemců dotace, a to u šesti investičních akcí s finančním objemem ve výši 671,14 mil. Kč.

Pozn.: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění účinném pro kontrolované období. Ceny jsou uvedeny včetně DPH, není-li uvedeno jinak.

II. Skutečnosti zjištěné při kontrole

1. Postup MK při realizaci Programu

1.1 Schvalovací proces dokumentace Programu

MK předložilo v roce 2005 vládě návrh na vytvoření dlouhodobého speciálního investičního programu k zajištění realizace projektů obnovy a rozvoje národních kulturních institucí – Národního muzea, Národní knihovny České republiky, Národního filmového archivu, Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a Národního technického muzea. Program měl být realizován v období let 2006 až 2014 s předpokládanými náklady ve výši 17 681,21 mil. Kč. Vláda svým usnesením ze dne 7. září 2005 č. 1134 vzala návrh na vědomí a uložila ministru kultury zpracovat návrh dokumentace programu a po projednání s 1. místopředsedou vlády a ministrem financí předložit tento návrh vládě do 31. května 2006.

MK zpracovalo návrh dokumentace Programu, který v květnu 2006 předložilo vládě ke schválení. Program obsahuje tři podprogramy, a to:

- 134 122 – *Obnova a rozvoj materiální základny Národního muzea* (dále jen „podprogram 134 122“),
- 134 123 – *Obnova a rozvoj materiální základny Národní knihovny ČR* (dále jen „podprogram 134 123“),
- 134 124 – *Obnova a rozvoj národních kulturních institucí*. Jednalo se o Uměleckoprůmyslové museum v Praze, Národní technické muzeum a Národní filmový archiv.

Cílem Programu je rekonstrukce, dostavba a modernizace objektů, zvýšení technické úrovně prezentace sbírek muzeí, výstavba technicky dokonalejších depozitářů, opravy a údržba budov a zařízení, péče o nemovitý i movitý státní majetek mimořádné kulturní a historické hodnoty.

⁴ Zákon č. 54/1959 Sb., o muzeích a galeriích.

⁵ Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Dále budování nových, resp. chybějících provozních kapacit knihoven, depozitářů a archivů a zvýšení úrovně kulturně informačního rozvoje a informačních technologií. Souhrnnou bilanci potřeb a zdrojů financování Programu uvedlo MK v celkové výši 10 323 mil. Kč.

Podkladem pro stanovení parametrů akcí byly pro MK investiční záměry (dále též „IZ“) zpracované investory akcí. V IZ byly uvedeny požadavky na plošné a prostorové kapacity objektů, předpokládané náklady na realizaci akce stanovené odborným odhadem, včetně nákladů na zpracování projektové dokumentace (dále též „PD“), investorsko-inženýrskou činnost a rezervy na nepředvídatelné náklady. Kontrolou bylo zjištěno, že takto stanovené náklady akcí jsou značně vyšší než smluvní ceny uzavřené se zhotoviteli na základě výsledků zadávacích řízení.

Vláda svým usnesením ze dne 7. června 2006 č. 716⁶ schválila dokumentaci Programu s účastí státního rozpočtu (dále též „SR“) ve výši 10 323 mil. Kč, z toho 2 000 mil. Kč z privatizačních zdrojů Fondu národního majetku (dále též „FNM“), ve smyslu zákona č. 178/2005 Sb.⁷, pro období let 2006 až 2014.

Vzhledem ke zpoždění přípravy a realizace investičních akcí Programu nebyly finanční prostředky z privatizačních zdrojů Fondu národního majetku čerpány v předpokládané výši. Ministerstvo financí proto v říjnu 2007 doporučilo, aby MK předložilo vládě nový materiál s úpravou čerpání finančních prostředků. Vláda na základě MK zpracovaného materiálu schválila svým usnesením ze dne 23. července 2008 č. 911⁸ **prodloužení lhůty realizace Programu z roku 2014 na rok 2017** a úpravu ročních objemů finančních prostředků SR v letech 2009 až 2017. Vláda schválila též věcné doplnění Programu o tři akce (*Rekonstrukce hlavní budovy Národního technického muzea – III. etapa, Vybavení stávajících a nových expozic hlavní budovy Národního technického muzea a Depozitář NK ČR*). Vláda dále vzala na vědomí, že celkový objem finančních prostředků ve výši 10 323 mil. Kč se nemění.

Součástí podprogramu 134 123 byla výstavba nové budovy Národní knihovny s náklady ve výši 1 894,18 mil. Kč. MK vydalo v listopadu 2005 rozhodnutí o registraci architektonické soutěže a v březnu 2007 byly zveřejněny její výsledky. Nová knihovna měla být realizována v Praze na Letné na pozemcích o výměře 11 926 m², které Rada hlavního města Prahy odsouhlasila k úplatnému převodu za účelem umístění nové budovy s podmínkou, že pravomocné stavební povolení bude předloženo do 31. prosince 2008. Tuto podmínku NK ČR nebyla schopna splnit. **Vláda svým usnesením ze dne 18. ledna 2010 č. 62⁹ vyjmula výstavbu nové knihovny z Programu. Peněžní prostředky zůstaly ponechány s tím, že budou využity pro další etapy rekonstrukce a revitalizace Klementina a výstavbu budov nového depozitáře NK ČR v Hostivaři.**

Přestože v průběhu realizace Programu došlo k jeho zásadním věcným změnám, celkový objem finančních prostředků MK nepřesňovalo, docházelo pouze k úpravě finančního objemu na daný rok. V době kontroly MK nevypracovalo aktualizovanou dokumentaci Programu, ve které by v souladu s věcnými změnami aktualizovalo i finanční potřeby Programu.

6 Usnesení vlády ze dne 7. června 2006 č. 716, k dokumentaci Programu péče o národní kulturní poklad.

7 Zákon č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku České republiky a o působnosti Ministerstva financí při privatizaci majetku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

8 Usnesení vlády ze dne 23. července 2008 č. 911, ke stavu, průběhu a financování programu Péče o národní kulturní poklad.

9 Usnesení vlády ze dne 18. ledna 2010 č. 62, o aktualizaci Programu péče o národní kulturní poklad.

1.2 Financování Programu

Vzhledem k tomu, že realizace Programu neprobíhala v souladu s časovým harmonogramem, nebyly disponibilní prostředky Programu v jednotlivých letech čerpány v předpokládané výši uvedené v dokumentaci Programu. Důvodem byly nejenom věcné změny v řešení projektu Národní knihovny související s vypuštěním stavby nové budovy, ale též změny v PD a opakování a prodlužování výběrových řízení mimo jiné i z důvodu chyb v zadání a hodnocení nabídek, jak je uvedeno v části 2. tohoto kontrolního závěru. Nižší objem čerpání finančních prostředků byl ovlivněn i finančními požadavky investorů, které byly značně vyšší než smluvní ceny zhotovitelů.

MK předkládalo vládě materiály, podle kterých byl objem finančních prostředků s ohledem na zpožděné čerpání upravován. **Ani upravený objem peněžitých prostředků nebyl v jednotlivých letech dočerpán**, jak ukazuje tabulka č. 1. MK převádělo nevyčerpané prostředky v roce 2007 do rezervního fondu (dále též „RF“) a v letech 2008 až 2010 do tzv. nároků z nespotebovaných výdajů (dále též „NNV“).

Tabulka č. 1 – Čerpání prostředků na Program (v mil. Kč)

Rok	Disponibilní zdroje*	Čerpání	% čerpání
2007	592,50	11,12	1,88
2008	895,88	132,59	14,80
2009	682,65	299,16	43,83
2010	1 192,00	582,94	48,90

Zdroj: MK.

* Upravený rozpočet včetně rezervního fondu nebo nároků z nespotebovaných výdajů.

Podle aktualizované dokumentace Programu schválené usnesením vlády dne 18. ledna 2010 č. 62⁹ byl předpoklad čerpání dotačních prostředků ke dni 31. prosince 2010 ve výši 2 086,28 mil. Kč. Od roku 2007 do 31. prosince 2010 však byly čerpány finanční prostředky Programu ve výši 1 025,81 mil. Kč, tj. pouze 49,17 % předpokládaného objemu. Z celkových dotačních prostředků ve výši 10 323 mil. Kč bylo čerpáno dokonce pouze 9,93 %.

MK řešilo nečerpání prostředků i převodem do jiného programu. V červnu 2011 MK předložilo vládě návrh na převod 183,79 mil. Kč do programu 134V110 – *Rozvoj a obnova materiálně technické základny státních kulturních zařízení*. Převedené finanční prostředky využije osm příspěvkových organizací MK především na odstranění havarijních situací, opakovaně odkládané opravy a rekonstrukce a modernizace u 30 objektů. Vláda svým usnesením ze dne 15. června 2011 č. 455¹⁰ převod finančních prostředků odsouhlasila. Toto opatření nemělo vliv na celkovou bilanci finančních potřeb Programu.

MK vedlo v letech 2007 až 2010 u všech tří podprogramů akce pod obecným názvem „*Obnova a rozvoj materiální základny ...*“, aniž jim stanovilo věcný a funkční obsah. Akce využívalo jako bilanční zdroj financování jednotlivých skutečně realizovaných akcí v rámci Programu. V roce 2007 na nich vykazovalo finanční prostředky ve výši 219,79 mil. Kč, v roce 2008 ve výši 645,84 mil. Kč, v roce 2009 ve výši 199,15 mil. Kč a v roce 2010 ve výši 197 mil. Kč. Ve smyslu předpisů upravujících účast SR na financování programů reprodukce majetku je však správcům programů uložena povinnost evidovat v informačním systému věcné, časové a finanční ukazatele konkrétních akcí.

¹⁰ Usnesení vlády ČR ze dne 15. června 2011 č. 455, k žádosti rozpočtovému výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR o vyslovení souhlasu se změnou závazných ukazatelů státního rozpočtu kapitoly 334 – Ministerstvo kultury na rok 2011.

2. Investiční akce Programu a jeho podprogramů

2.1 Podprogram 134 123 – investor NK ČR

Podprogram 134 123 obsahuje pět akcí. V období let 2007 až 2010 byly na jeho realizaci vyčleněny prostředky ve výši 538,75 mil. Kč, vyčerpáno bylo 287,36 mil. Kč a do RF, resp. NNV, bylo převedeno 251,38 mil. Kč. Kontrole byly podrobeny akce *Rekonstrukce a revitalizace Klementina*, *Novodobé fondy a služby – novostavba knihovny a Depozitář Národní knihovny ČR v Hostivaři*.

2.1.1 Rekonstrukce a revitalizace Klementina

Klementinum, ve kterém má NK ČR sídlo, bylo prohlášeno národní kulturní památkou nařízením vlády č. 262/1995 Sb.¹¹ a zápisem do *Ústředního seznamu kulturních památek ČR*.

a) S ohledem na celkově nevyhovující stav objektu Klementina, zastaralou infrastrukturu, a zvyšující se riziko ohrožení knihovních fondů zadávala NK ČR od roku 2001 zpracování stavebních programů a IZ. Předmětem byla rekonstrukce a revitalizace areálu Klementina a výstavba nových budov s cílem zajistit dostatečný úložný prostor pro knižní fondy. Předpokládané investiční náklady na rekonstrukci Klementina činily cca 3 mld. Kč.

Od roku 2004 do roku 2009 byla rekonstrukce a revitalizace Klementina řešena na základě koncepce budoucího rozdělení NK ČR do dvou samostatných provozních celků. V Praze na Letné měla být vystavěna nová budova NK ČR pro uložení novodobých fondů a v areálu Klementina měla postupně a za provozu proběhnout celková rekonstrukce. Odstoupení od projektu výstavby nové budovy na Letné vyvolalo změnu koncepce řešení areálu Klementina a požadavek na rozšíření depozitáře v Hostivaři. Rekonstrukce a revitalizace Klementina bude probíhat v pěti etapách o celkových předpokládaných nákladech ve výši 1 885,16 mil. Kč. Do doby ukončení kontroly byla realizována I. etapa.

b) NK ČR uzavřela dne 20. července 2007 mandátní smlouvu s projektovým manažerem na technickou přípravu a stavební rekonstrukci Klementina. Doba plnění byla stanovena na srpen 2007 až květen 2011 a nejvýše přípustná cena byla uvedena ve výši 9,76 mil. Kč. NK ČR po úhradě 3,09 mil. Kč smlouvu ke dni 15. prosince 2008 vypověděla, protože mj. nesouhlasila s úhradou navržených víceprací. Od té doby zajišťuje organizaci výstavby vlastními pracovníky.

c) NK ČR dne 12. srpna 2008 uzavřela s vítězným uchazečem otevřeného zadávacího řízení (dále též „ZŘ“) smlouvu na zhotovení PD s cenou díla ve výši 69,95 mil. Kč. Předmětem smlouvy bylo zpracování všech stupňů PD vč. výkazu výměr. V souvislosti se změnou koncepce využití Klementina v důsledku nerealizování nového objektu na Letné zpracoval projektant variantní objemové studie řešení areálu Klementina. Cena prací činila 4,33 mil. Kč. Část novodobých fondů bude nutno situovat zpět do areálu Klementina a část bude umístěna v depozitáři Hostivař. Změna koncepce využití areálu Klementina byla rovněž důvodem pro pozastavení projektových prací na III. etapě v roce 2010.

d) Předpokládaná hodnota veřejné zakázky (dále též „VZ“) na zhotovitele stavby *Revitalizace areálu Klementina – I. etapa* uvedená v informačním systému veřejných zakázek činila 400 mil. Kč bez DPH, kontrolní rozpočet projektanta uváděl cenu stavby ve výši 337,42 mil. Kč bez DPH. Dne 19. února 2010 NK ČR uzavřela s vítězným uchazečem smlouvu o dílo ve výši 169,32 mil. Kč bez DPH. **Předpokládaná hodnota VZ byla tedy při srovnání se smluvní cenou téměř dvojnásobná.**

11 Nařízením vlády ze dne 16. srpna 1995 č. 262/1995 Sb., o prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky.

V průběhu realizace došlo ke změnám, na jejichž základě bylo uzavřeno osm dodatků ke smlouvě, cena díla se zvýšila o 26,63 % na částku 257,28 mil. Kč. Předmětem dodatků byly nepředvídatelné práce, zejména dodatečné restaurátorské práce, změny požárně bezpečnostního řešení, práce vyvolané dodatečným stavebně technickým průzkumem, záměnou stavebních prací za restaurátorské, řemeslné práce a restaurátorské práce na historických malbách na základě rozhodnutí odboru památkové péče Magistrátu hlavního města Prahy.

Součástí I. etapy byla i výstavba přivaděče vltavské vody do strojovny chlazení depozitářů s cenou díla (včetně dodatků) ve výši 18,22 mil. Kč a provedení restaurátorských prací v Barokním sále a v Zrcadlové kapli areálu Klementina za 5,05 mil. Kč na základě doporučení Národního památkového ústavu. Dne 30. června 2011 vydal odbor výstavby Úřadu městské části Praha 1, stavební úřad, kolaudační souhlas s užíváním stavby I. etapy.

2.1.2 Výstavba depozitáře NK ČR v Hostivaři

Výstavba depozitáře byla schválena usnesením vlády ze dne 23. července 2008 č. 911⁸. Objekt měl být realizován s předpokládanou kapacitou na dalších cca 10 let, tj. do vyřešení novostavby objektu Národní knihovny ČR. Souhrn finančních potřeb stanovilo MK dne 24. září 2008 ve výši 434,15 mil. Kč.

a) V průběhu otevřeného zadávacího řízení na zpracovatele PD, zahájeného v prosinci 2008, byl zastaven projekt nového objektu Národní knihovny na Letné, což vyvolalo nutnost rozšíření kapacity depozitáře oproti původnímu záměru. NK ČR z tohoto důvodu požádala MK o souhlas s vypsáním nového výběrového řízení, ale MK žádosti nevyhovělo a dne 17. března 2009 vydalo rozhodnutí o poskytnutí dotace v nezměněné výši 434,15 mil. Kč.

NK ČR uzavřela s vítězným uchazečem 15. dubna 2009 smlouvu o dílo ve výši 8,98 mil. Kč. S ohledem na rozšíření kapacity depozitáře a nezbytné změny PD zadala NK ČR dne 27. června 2009 projektantovi formou zakázky malého rozsahu zpracování objemové studie a projektové dokumentace pro územní řízení, ve kterém již bylo rozšíření kapacity depozitáře zohledněno. V důsledku změn řešení objektu depozitáře byla cena za zpracování PD navýšena o 4,80 mil. Kč.

b) NK ČR zadala v srpnu 2010 v otevřeném nadlimitním řízení VZ na zhotovitele stavby. Předpokládaná hodnota VZ byla stanovena na základě rozpočtu projektanta ve výši 420 mil. Kč bez DPH, což značně převyšovalo nabídky uchazečů, které se pohybovaly v rozmezí od 203 mil. Kč do 268 mil. Kč bez DPH. NK ČR se však reálností nabídkových cen nezabývala a zadala vypracování znaleckého posudku na posouzení výkazu výměr pro ocenění nabídky při zadávacím řízení. Přestože znalecký posudek přesně nespecifikoval ani nevyčíslil chyby ve výkazu výměr, NK ČR dne 18. února 2011 zrušila VZ z důvodů hodných zvláštního zřetele, které spatřovala v chybách zjištěných v zadávací dokumentaci, a to ve slepém položkovém rozpočtu (výkazu výměr).

Podkladem pro nové zadávací řízení zahájené až v květnu 2011 byla aktualizovaná PD pro provedení stavby, zahrnující změny depozitáře a nový výkaz výměr. Předpokládanou hodnotu VZ ve výši 284 mil. Kč bez DPH stanovilo MK na základě oponentního rozpočtu. Vítězný uchazeč v tomto novém zadávacím řízení nabídl cenu za realizaci objektu ve výši 281,53 mil. Kč bez DPH. **Tato cena, zahrnující i požadované změny objektu, byla o 138,47 mil. Kč (tj. o 33 %) nižší než původně předpokládaná hodnota veřejné zakázky výstavby depozitáře ve výši 420 mil. Kč bez DPH. Je zřejmé, že předpokládané náklady na realizaci objektu byly značně nadhodnoceny.**

2.2 Podprogram 134 122 – investor Národní muzeum

Podprogram obsahuje šest akcí a kontrole byly podrobeny tyto akce:

- *Rekonstrukce hlavní budovy Národního muzea*, do konce roku 2010 bylo uhrazeno 42,84 mil. Kč;
- *Rekonstrukce bývalé budovy Federálního shromáždění, NM*, do konce roku 2010 bylo uhrazeno 11,81 mil. Kč;
- *Rekonstrukce objektu depozitáře NM – Terežín II., NM*, do konce roku 2010 bylo uhrazeno 329,13 mil. Kč.

Objekty NM tvoří v současné době hlavní budova Národního muzea (dále též „HB NM“) a objekt bývalého Federálního shromáždění (dále též „FS“). Změnu příslušnosti hospodařit s budovou FS a pozemky ve prospěch NM odsouhlasila vláda svým usnesením ze dne 22. listopadu 2006 č. 1342.¹² Převzetím tohoto objektu byla navýšena kapacita výstavních prostor NM.

Přestože má NM v organizační struktuře odboru náměstka pro investiční rozvoj stavební oddělení, které má kromě jiného připravovat výběrová řízení investičních akcí po věcné stránce, řídit a koordinovat přípravu a realizaci investic včetně zabezpečení jejich veřejnoprávního projednání, organizovat výběrová řízení a provádět výběr dodavatelů v jednotlivých etapách stavební a investiční činnosti, uzavřelo NM dne 16. srpna 2007 mandátní smlouvu na výkon funkce projektového manažera objektů NM s cenou ve výši 47 mil. Kč.

Projektovému manažerovi již bylo např. proplaceno:

- 923 559 Kč za zajištění zpracování studie proveditelnosti HB NM;
- 785 043 Kč za organizační zajištění průzkumů objektu HB NM;
- 720 000 Kč za kontrolu PD pro územní rozhodnutí HB NM;
- 1 195 824 Kč za spolupráci a konzultaci se zhotovitelem PD při zpracování PD pro územní rozhodnutí HB NM;
- 1 386 834 Kč za obstaravatelskou činnost související se zpracováním PD pro stavební povolení objektu FS;
- 117 600 Kč za organizační zajištění zadávacího řízení na zhotovitele PD objektu FS;
- 90 060 Kč za vyhotovení seznamu účastníků stavebního řízení pro objekt FS.

Odborné činnosti, které nebyly předmětem smlouvy s projektovým manažerem, zajišťovalo NM smlouvami se soudními znalci či odbornými pracovišti. Např. za posouzení výše ceny za zpracování PD pro objekt HB NM bylo vynaloženo 131 650 Kč. Kromě toho uzavřelo NM mandátní smlouvu na činnost výkonného investora při rekonstrukci depozitáře v Terežíně v celkové výši 3,84 mil. Kč.

2.2.1 Rekonstrukce hlavní budovy Národního muzea

HB NM byla uvedena do provozu v roce 1891, v roce 1962 byla zařazena mezi národní kulturní památky. Rekonstrukce HB NM bude komplexní (generální), kterou není možno provádět za provozu, proto byla budova dne 7. července 2011 uzavřena veřejnosti.

a) NM zpracovalo dne 30. dubna 2003 předběžný IZ rekonstrukce HB NM s návrhem na zvýšení celkové plošné a prostorové kapacity objektu. IZ předpokládal realizaci suterénních prostor a jejich využití pro energocentrum, parkování vozidel a provozní zázemí (trezorové místnosti, depozitáře, skladové hospodářství atd.). Předpokládané investiční náklady činily 4 000 mil. Kč, termín realizace akce bylo období let 2008 až 2010. Dne 24. července 2007 vydalo MK na tuto akci registrační list, ve kterém stanovilo souhrn finančních potřeb ve výši 3 807 mil. Kč.

12 Usnesení vlády ze dne 22. listopadu 2006 č. 1342, o změně příslušnosti hospodařit s budovou bývalého Federálního shromáždění v Praze a se souvisejícími pozemky.

S ohledem na vyřešení problému s kapacitou pro přemístění administrativních a odborných pracovišť z objektu HB NM do nově získaného objektu FS a sbírkových fondů do depozitářů upozornilo MK na nezbytnost aktualizace IZ.

Přestože NM v listopadu 2006 získalo objekt FS o kapacitě cca 167 000 m³, uživatelský záměr zpracovaný v červnu 2008 projektovým manažerem tuto skutečnost nezohlednil a nadále předpokládal realizaci tří suterénů pro situování depozitářů, výstavního sálu a centrální kotelny, která by měla být využívána i pro budovu FS. Další prostory měly být získány zastřešením obou dvoran lehkou konstrukcí. Předpokládané náklady na rekonstrukci HB NM a realizaci spojovací chodby mezi oběma objekty činily celkem 3 800 mil. Kč.

b) V listopadu 2008 byla externí firmou zpracována studie proveditelnosti s cílem vyhodnotit dosud zpracované dokumenty přípravné fáze. Tato studie je rozhodujícím podkladem pro další fáze investičního procesu. Studie proveditelnosti upozornila na rizika navrženého koncepčního řešení, a to zejména na realizaci suterénů objektu HB NM. Vzhledem k nevhodným geologickým poměrům nedoporučila zahloubení suterénů do skalního podloží, a to s ohledem na značné náklady statického zajištění budovy. Kromě extrémně vysoké ceny za realizaci suterénů studie upozornila též na kritické riziko, kterým je poškození budovy Národního muzea. Studie konstatovala, že uživatelský program nebude v případě nerealizování suterénu omezen, neboť nezbytné provozy lze realizovat v budově FS, a navíc bude vyloučeno riziko poškození HB NM.

Investor však nepožadoval, aby v následné fázi investičního procesu, tj. při zpracování PD, byly výsledky a doporučení studie proveditelnosti v maximální míře akceptovány.

Ke dni 15. ledna 2009 byl projektovým manažerem zpracován aktualizovaný uživatelský záměr rekonstrukce HB NM, který oproti předchozím dokumentům předpokládal pouze vypuštění 3. suterénu, náklady však byly nadále uvedeny ve výši 3 800 mil. Kč. Aktualizovaný uživatelský záměr se stal součástí zadávací dokumentace pro výběr zhotovitele PD.

c) Dne 29. prosince 2009 NM na základě výsledků výběrového řízení nadlimitní VZ uzavřelo s vítězným uchazečem smlouvu na zpracování PD pro rekonstrukci HB NM a realizaci spojovací chodby s cenou ve výši 55,72 mil. Kč. Kromě zpracování všech stupňů PD byla předmětem smlouvy též koordinační činnost se zpracovatelem PD objektu bývalého FS, autorský dozor, výkon funkce koordinátora bezpečnosti práce a součinnost při zajišťování investorsko-inženýrské činnosti a spolupráce při výběru zhotovitele stavby. Na základě dodatku ke smlouvě, jehož předmětem bylo zpracování propočtu nákladů stavby v rozsahu PD pro stavební povolení, byla cena navýšena na 56,51 mil. Kč, tj. o 1,42 %.

d) Dne 7. prosince 2010 vydalo MK rozhodnutí o účasti státního rozpočtu, dle kterého souhrn finančních potřeb projektu činil 3 807 mil. Kč. V únoru 2011 požádalo MK investora NM o pozastavení projektových prací pro výběr zhotovitele stavby a o přerušení stavebního řízení, a to včetně vydávání stanovisek orgánů státní správy a stanovisek osob dotčených předmětným řízením. Důvodem byl požadavek na snížení nákladů stavby. Úsporné opatření bylo dosaženo zejména výrazným omezením realizace nákladných suterénů. Nebude proto vybudován víceúčelový výstavní sál a trezorové depozitáře na úrovni 2. suterénu, u veškerých bronzových soch a bust bude provedeno pouze základní restaurování a jiným způsobem bude řešeno zásobování HB NM chladem, teplem a teplou užitkovou vodou. Změny stavebního programu a přehodnocení energetické koncepce si vyžádají též změny PD. Dodatky se zpracovatelem PD nebyly v době kontroly uzavřeny.

Po redukci projektu by celkové náklady akce zaregistrované ve výši 3 807 mil. Kč měly být sníženy o 500 mil. Kč na částku 3 307 mil. Kč. Aktualizované rozhodnutí o poskytnutí dotace nebylo v době kontroly NKÚ vydáno.

2.2.2 Rekonstrukce budovy bývalého Federálního shromáždění, NM

Objekt sestávající z budovy bývalé burzy, postavené v letech 1935 až 1939, a části přistavěné v období let 1966 až 1972 byl k 1. červnu 2000 prohlášen MK kulturní památkou. Od 70. let 20. století byl využíván Federálním shromážděním a následně Rádiem Svobodná Evropa. Objekt FS bude rekonstruován a upraven pro účely využití NM.

a) Cílem rekonstrukce objektu FS byla dle IZ zpracovaného investorem v roce 2007 změna dispozičního řešení a technických parametrů objektu pro potřeby NM. Předpokládané náklady činily 165 mil. Kč, předpokládaná lhůta pro přípravu a realizaci stavby byla stanovena od února 2009 do prosince 2011. Výši nákladů akceptovalo MK v registračním listu akce ze dne 31. srpna 2007 i v rozhodnutí o poskytnutí dotace ze dne 30. června 2010. Předpokládaný termín dokončení realizace akce stanovilo MK do 31. srpna 2012.

b) NM uzavřelo na základě výsledků otevřeného ZŘ dne 6. ledna 2010 s vítězným uchazečem smlouvu na zhotovení PD částečné rekonstrukce objektu bývalého FS s cenou díla ve výši 5,86 mil. Kč, z toho za zpracování dokumentace pro stavební povolení NM uhradilo 1,27 mil. Kč. Za manažerského zajištění tohoto stupně PD uhradilo 1,39 mil. Kč.

c) Ještě před zahájením rekonstrukce objektu FS zadalo NM dne 20. července 2010 veřejnou zakázku malého rozsahu na provedení veškerých prací a dodávek souvisejících s realizací vstupu do kavárny a obytné plochy FS s cenou ve výši 3,20 mil. Kč. V září 2010 byly stavební práce zkolaudovány.

d) V červnu 2011 zástupci MK a NM rozhodli, že budova bývalého FS bude rekonstruována pouze mimo ocelovou nástavbu z konce šedesátých let. Nástavba bude provozně zachována, ale nebudou projektovány ani realizovány žádné zásahy, které by znesnadňovaly změny v budoucím architektonickém vzhledu budovy, a to včetně případného snesení této nástavby. Nástavba bude během rekonstrukce dotčena pouze úpravami bezpečnostních systémů. Výše finančních úspor vzniklých úpravou PD nebyla investorem do doby ukončení kontroly vyčíslena.

2.2.3 Rekonstrukce objektu depozitáře NM – Terežín II., NM

Objekt Hamburských kasáren v Terežíně byl 1. listopadu 1995 zapsán do *Ústředního seznamu kulturních památek ČR*. Cílem rekonstrukce je zajištění prostor s vhodným klimatem pro sbírkové předměty NM a realizace pracoven pro vědecké pracovníky a pomocných překládacích skladů včetně dílen.

a) Předpokládané finanční náklady dle IZ ze dne 25. února 2005 činily 372,35 mil. Kč, a to včetně nákladů na projektové práce, činnost výkonného investora a rozpočtové rezervy. Objekt měl být realizován v období let 2007 až 2009. MK stanovilo svým rozhodnutím o registraci akce dne 28. prosince 2006 souhrn investičních zdrojů ve výši 371 mil. Kč a jako termín dokončení realizace stavby srpen 2010. V rozhodnutí o poskytnutí dotace ze dne 17. března 2009 uvedlo MK souhrn finančních zdrojů akce ve výši 370,97 mil. Kč.

b) NM uzavřelo dne 26. listopadu 2007 na základě výsledků zjednodušeného podlimitního řízení smlouvu se zpracovatelem PD s cenou díla ve výši 4,15 mil. Kč. Ke smlouvě bylo uzavřeno pět dodatků, kterými byla cena navýšena o 0,83 mil. Kč na 4,98 mil. Kč, tj. o 20 %. Předmětem dodatků bylo např. zpracování PD půdní vestavby, která nebyla s ohledem na možnosti financování ze SR realizována, nové požadavky na požární zabezpečení objektu a řešení regálového a skladového vybavení depozitářů, které nebylo součástí zadávací dokumentace.

c) NM uzavřelo dne 21. prosince 2008 na základě výsledků nadlimitního veřejného řízení smlouvu se zhotovitelem stavby. Cena díla ve výši 256,63 mil. Kč byla devíti dodatky zvýšena na částku 272,96 mil. Kč, tj. o 6,36 %. Předmětem dodatků byly vícepráce dle požadavku investora i méněpráce v důsledku provedení změn materiálů.

d) NM uzavřelo dne 9. listopadu 2009 na základě otevřeného nadlimitního řízení smlouvu na dodávku regálových a skladových sestav do depozitních místností s cenou ve výši 55,89 mil. Kč. Ke smlouvě byly uzavřeny čtyři dodatky, kterými byla cena díla navýšena o 5,18 mil. Kč na celkovou částku 61,07 mil. Kč, tj. o 9,27 %. Důvodem byly změny předmětu díla a vícepráce. Dne 28. prosince 2010 vydal Městský úřad Litoměřice – Stavební úřad kolaudační souhlas s užíváním stavby.

2.2.4 Chyby a nedostatky při zadávání veřejných zakázek u objektů NM

Přestože bylo NM při zadávání VZ zastupováno externími poradci nebo projektovým manažerem, byly v tomto procesu zjištěny nedostatky, jejichž důsledkem bylo i opakování ZŘ či prodloužení doby pro zadání veřejné zakázky, např.:

- Při zadání veřejné zakázky *Výběr projektového manažera pro rekonstrukci objektů NM* uveřejněném dne 6. března 2007 došlo k pochybením, na která byl zadavatel upozorněn uchazeči. V průběhu ZŘ, při kterém byl zadavatel zastoupen externím poradcem, pak byly změněny požadavky na technické kvalifikační předpoklady, bylo odstraněno diskriminační jednání zadavatele a předmět činnosti projektového manažera byl upřesněn tak, aby manažer nekontroloval výsledky své vlastní práce.
- Při ZŘ na zpracovatele PD pro stavbu *Rekonstrukce HB NM* zveřejněném dne 4. září 2008 byl zadavatel zastoupen projektovým manažerem. V průběhu ZŘ byl Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále též „ÚOHS“) upozorněn formou podnětu na zadavatelem stanovené diskriminující ekonomické a finanční kvalifikační předpoklady a technické kvalifikační předpoklady. V průběhu správního řízení zadavatel ZŘ zrušil, a proto ÚOHS správní řízení zastavil. V následně vydaném usnesení však ÚOHS zadavatele upozornil, že ZŘ zrušil z nesprávných důvodů, neboť okolnosti hodné zvláštního zřetele, pro které nelze na zadavateli požadovat, aby v ZŘ pokračoval, nenastaly. ÚOHS konstatoval, že vzhledem ke zjištěným skutečnostem a pochybením zadavatele by předmětné ZŘ zrušil.
- NM si při opakovaném ZŘ na zpracování projektu HB NM a realizaci spojovací chodby uveřejněném dne 19. června 2009 vybralo místo projektového manažera, který jej zastupoval v předchozím, pro nedostatky zrušeném ZŘ, jinou poradenskou firmu, které na základě smlouvy ze dne 9. března 2009 uhradilo 95,2 tis. Kč. Tuto částku potom odečetlo od úhrady projektovému manažerovi. Přestože byl projektový manažer zodpovědný za nedostatky ve zrušeném ZŘ, zadavatel (NM) jej v opakovaném ZŘ pověřil supervizí, za kterou mu poskytl odměnu 75 tis. Kč.

III. Shrnutí a vyhodnocení

Vláda schválila *Program péče o národní kulturní poklad* v roce 2006 s finančním objemem 10 323 mil. Kč a s termínem realizace do roku 2014. Program nebyl dostatečně připraven a při jeho realizaci docházelo ke značným věcným, finančním a časovým změnám. Zásadní věcnou změnou bylo vyřazení stavby nové knihovny v Praze na Letné z Programu. Důsledkem byla změna koncepce řešení Národní knihovny ČR, a to areálu Klementina i depozitáře v Hostivaři, který bylo nutné rozšířit.

MK nevykonávalo důsledně činnost správce Programu. Zejména u rekonstrukce HB NM neprovedlo řádnou kontrolu přípravy této akce a nepožadovalo, aby investor akceptoval závěry uvedené ve studii proveditelnosti zpracované externími experty. Tento dokument již v roce 2008 upozornil na vysoké náklady a rizika spojená s realizací suterénů, a to včetně ohrožení statiky objektu. Až v roce 2011, tedy v době zpracování projektové dokumentace, bylo na základě požadavku MK upuštěno od finančně nákladné a rizikové realizace suterénů. Tyto věcné změny si však vyžádají náklady na přepracování projektové dokumentace.

Realizace Programu je značně zpožděna, vláda proto prodloužila dobu jeho trvání do roku 2017. Důvodem zpoždění je kromě věcných změn též prodlužování doby pro zadání veřejných zakázek způsobené nedostatky při zadávání veřejných zakázek v rámci rekonstrukce Národního muzea a zrušené zadávací řízení na depozitář v Hostivaři.

Podkladem pro stanovení finančních potřeb Programu ve výši 10 323 mil. Kč byly zejména finanční náklady jednotlivých akcí stanovené odhadem investorů. Kontrolou některých projektů (I. etapa revitalizace Klementina, depozitář Hostivař) bylo zjištěno, že tyto odhady byly značně nadhodnocené, neboť cenové nabídky uchazečů byly výrazně nižší. Přestože z Programu byla vypuštěna stavba nové knihovny o předpokládaných nákladech ve výši 1 892,4 mil. Kč a redukci stavebního programu Národního muzea by mělo dojít ke snížení nákladů o cca 500 mil. Kč, celkovou finanční potřebu Programu dosud MK neaktualizovalo.

Zpoždění realizace akcí Programu a nadhodnocené požadavky investorů způsobily, že MK každoročně nárokovalo na Program vyšší objem finančních prostředků, než bylo ve skutečnosti potřeba. Do konce roku 2010 byly vyčerpány prostředky ve výši 1 025,8 mil. Kč, tj. necelých 10 % z celkové částky. Nevyužité finanční prostředky MK převádělo do rezervního fondu (resp. do nároků z nespotřebovaných výdajů).

Národní knihovna ČR a Národní muzeum mají pro výkon investorské-inženýrské činnosti svá vlastní investiční oddělení. Se souhlasem MK však investoři zajišťovali tyto činnosti prostřednictvím externích firem na základě mandátních smluv. Národní knihovna ČR po úhradě 3,09 mil. Kč smlouvu mandatáři vypověděla a organizaci výstavby zajišťuje vlastními pracovníky.

Národní muzeum uzavřelo mandátní smlouvu s projektovým manažerem s cenou ve výši 47 mil. Kč. Předmětem činnosti projektového manažera jsou i výkony spojené s organizačním zajištěním veřejných zakázek, konzultace se zhotovitelem díla a jeho kontrolou – tyto činnosti mají ale značný vliv na výši nákladů stavby. NM využívá služeb manažera, aniž by vyhodnotilo ekonomický přínos této spolupráce. Např. za zpracování dokumentace pro stavební povolení objektu bývalého Federálního shromáždění bylo celkem proplaceno 2,66 mil. Kč, z toho ale 1,39 mil. Kč projektovému manažerovi za manažerské zajištění dokumentace. MK tento postup akceptovalo.